

Utdrag fra SPs prinsipp- og handlingsprogram 2013-2017

Internasjonal politikk

Senterpartiet vil føre en utenrikspolitikk der målene er å styrke folkestyret, sikre rettferdig fordeling, styrke menneskerettighetene og bidra til ansvarlig fordeling og bruk av naturressurser.

Hovedpilarene i utenrikspolitikken skal fortsatt være medlemskapet i Nato og en aktiv pådriverrolle i FN. I en tid der internasjonale maktforhold er i rask endring framstår Nato-medlemskapet som stadig viktigere for å sikre Norges sikkerhet. Som et lite land med store ressurser er Norge avhengig av en avtaleregulert verdensorden. Senterpartiet ønsker at Norge fortsatt skal være en aktiv pådriver for en FN-ledet verdensorden og for reform av FN-systemet for å oppnå en mer effektiv verdensorganisasjon. Respekten for menneskerettighetene må ligge til grunn for det norske internasjonale engasjementet.

Globale fellesutfordringer må løses i et mellomstatlig system der politikere er ansvarlig for løsningene. Vi trenger et FN med høy legitimitet og er ikke tjent med at nye arenaer som G20 eller koalisjoner av frivillige i større grad legger premissene for internasjonal politikk. FNs rettighetsfokus er en viktig motvekt mot økonomisk fokus i andre organisasjoner. Senterpartiet ønsker derfor FN som en sterkere aktør på flere områder, som for eksempel finans og handel. Norge må aktivt støtte reformarbeid i organisasjonen.

Økonomiske forskjeller på verdensbasis kan utvikle seg til å bli sikkerhetspolitiske utfordringer. Flere land rykker opp fra lav- til mellominntektsland, samtidig som forskjellen mellom fattig og rik øker. Dette kan også utfordre stabiliteten, samtidig som vi vet at store forskjeller i seg selv er hemmende for utvikling og for gode levekår. Senterpartiet ønsker å føre en politikk som bidrar til utjevning både mellom og i land.

Senterpartiet mener at Norge skal ha et fortsatt høyt nivå på utviklings- og nødhjelp. Landbruk er en av sektorene som i årene framover bør prioriteres høyere på utviklingsbudsjettet, ettersom ingen andre næringer kan måle seg med landbruket når det gjelder å skape sysselsetting og økonomiske ringvirkninger for de aller fattigste i verden. Norge har høy kompetanse og velfungerende modeller for organisering innen landbruket, noe utviklingspolitikken i større grad enn i dag bør dra veksler på.

Norsk utviklingshjelp bør fokusere tematisk på områder der Norge kan bidra med særskilt kompetanse, deriblant landbruk, forvaltning av petroleumsressurser, marine ressurser og likestilling. Senterpartiet vil motarbeide korrupsjon, diktatur og vanstyre gjennom målrettet, faglig bistand og styrking av sivilsamfunnet.

Internasjonal handelspolitikk må utvikles med bærekraft og omfordeling som rettesnor. Senterpartiet mener at alle land skal ha rett til å produsere mat til egen befolkning og vil stanse dumping av matvarer. Dette må også være Norges posisjon i internasjonale handelsforhandlinger. Norge importerer om lag halvparten av sitt forbruk av landbruksvarer. Senterpartiet vil medvirke til at andelen av landbruksimporten som kommer fra de minst utviklede land øker, forutsatt at det styrker landenes mulighet til å mette egen befolkning. Investeringer i landbruket i utviklingsland er den beste måten å sikre verdens befolkning nok mat på i framtida. Det meste av landbruket i fattige land gir lite utbytte og det er et stort potensial for effektivisering. I dag er 70 prosent av verdens mat produsert på gårder med mindre enn to mål jord, og disse er i hovedsak drevet av kvinner. Får disse kvinnene mer for sine avlinger vil det bidra til redusert fattigdom og sult.

Senterpartiet ønsker ikke en ytterligere liberalisering av verdenshandelen. Ikke alle sektorer egner seg for liberalisering gjennom internasjonale handelsavtaler. Vi vil støtte opp om interessene til de fattigste landene i WTO. Senterpartiet mener at blant annet naturressurser, viktig infrastruktur, kommunikasjon og sentrale offentlige tjenester er områder som ikke bør liberaliseres i et internasjonalt handelssystem. Flertallet av de fattige landene er først og fremst avhengige av bedre infrastruktur for å få tilgang til hjemlige og regionale markeder og handelsliberalisme hindrer ofte dette.

Klimakrisen er hele verdens problem. Tiltakene som settes i verk er viktige for alle land, ikke bare for de som rammes først av krisen. Klimaflyktningene kan bli mange og de sikkerhetspolitiske utfordringene store dersom store befolkningstette områder ikke lenger er beboelige eller egner seg for matproduksjon.

Senterpartiet vil arbeide aktivt for sterke internasjonale klimaavtaler. Vi ønsker å styrke landbruksbistanden som et klimatiltak. Senterpartiet viser til at nordområdene er landets viktigste utenrikspolitiske satsingsområde, med rike naturressurser, muligheter for nye seilingsleder og stort potensial for utvikling. Senterpartiet vil legge til rette for en positiv utvikling i nord gjennom en aktiv næringspolitikk, satsing på sikkerhet, kompetanse og infrastruktur.

EU og EØS

Norge har i dag et nært samarbeid med EU på en lang rekke områder. Norge og EU har gjensidig interesse av tett samhandling, men Senterpartiet vil fremdeles arbeide aktivt mot norsk EU-medlemskap.

Senterpartiet jobber for levende lokalsamfunn over hele landet, som har handlefrihet og sjølråderett. Vi tror på et aktivt folkestyre med korte avstander mellom de som fatter beslutninger og de som berøres av dem. EU gir folkestyret dårligere kår. EU utvikler seg stadig mer i retning av en føderal statsdannelse. Den pågående krisen i Europa, spesielt i eurolandene, har vist at EU som politisk prosjekt og euro-samarbeidet som økonomisk konstruksjon har svakheter som Senterpartiet har advart mot i en årrekke.

Senterpartiet mener at Norge må ha en restriktiv holdning til avståelse av suverenitet over viktige samfunnsoppgaver gjennom EØS-avtalen. Samtidig er medlemskap i EU enda mer vidtrekkende enn EØS, blant annet når det gjelder landbruks-, fiskeri-, finans-, utenriks- og forsvarspolitik. Medlemskap i EU ville vært en utvikling i negativ retning for disse politikkområdene. Vi ønsker å erstatte EØS-avtalen med handels- og samarbeidsavtaler med EU for å sikre våre interesser.

Senterpartiet har i regjering vist at det er mulig å utnytte handlingsrom knyttet til pålegg fra EU, som differensiert arbeidsgiveravgift og hjemfallsrett. Dette har vært arbeids- og tidkrevende prosesser som kunne ha vært løst ved en annen samarbeidsform med EU enn EØS-avtalen. Så lenge Norge er en del av EØS vil Senterpartiet arbeide for en aktiv bruk av reservasjonsretten. Vi vil også i større grad benytte handlingsrommet innenfor dagens avtale for å kompensere for negative sider ved avtalen, og samtidig initiere en politisk dialog i EØS-rådet for å bøte på det demokratiske underskuddet ved avtalen.

Nordisk samarbeid

De nordiske landene har i stor grad felles historie, kultur, språk, identitet og samfunnsmodeller, men Norden har endret seg etter at strukturene for det nordiske samarbeidet ble skapt. Senterpartiet vil ha en full gjennomgang av Nordisk råd og Nordisk ministerråd. Vi vil verne om det nordiske fellesskapet, og jobbe for et slankere, men dypere og mer målrettet nordisk samarbeid. To eller flere land må også kunne bruke strukturene til å utvide samarbeidet på enkeltområder, selv om ikke alle landene ønsker å delta. De nordiske landene bør styrke samordningen av innsats og deltakelse på internasjonale arenaer, og fortsatt utvide det forsvars- og utenrikspolitiske samarbeidet.

Senterpartiet vil:

- at Norge skal arbeide for flere internasjonalt forpliktende miljøavtaler under FN
- arbeide for en ny klimaavtale som inkluderer alle land etter Kyoto-perioden. Denne må baseres på prinsippet om at de rike landene bærer hoveddelen av kostnadene for klimaendringene som allerede er oppstått
- at handels- og investeringsavtaler ikke må undergrave politisk sjølråderett og råderetten over naturressursene
- at Norge skal bruke bistand aktivt for å bidra til at det blir produsert nok mat i verden og samtidig redusere klimautslippene gjennom økt satsning på småskalaproduksjon i landbruket
- ha som mål å øke satsingen på landbruksbistand til minimum 10 prosent av bistandsbudsjettet, og at bistanden skal dra vekslers på den norske måten å organisere landbruket på
- arbeide for et nytt WTO-mandat basert på prinsippet om alle lands rett og plikt til egen matproduksjon
- legge bedre til rette for at importerte varer som både rike og fattige land produserer blir importert fra de fattigste landene (MUL-landene)
- at Norge skal arbeide internasjonalt for at alle former for eksportstønning og dumping av matvarer skal stanse
- sikre at distrikts- og regionalpolitikk, nasjonal helsepolitikk, sysselsettingspolitikk og likestillingspolitikk ikke skal kunne utfordres av internasjonale handelsregler
- stå som garantist mot norsk EU-medlemskap og arbeide aktivt mot en norsk EU-søknad
- erstatte EØS-avtalen med handels- og samarbeidsavtaler med EU
- at det norske folket selv skal påvirke avgjørelsen om Norge skal være medlem i EØS, og ha et framtidig mål om en folkeavstemning om Norges EØS-medlemskap
- bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen mer aktivt, og konsekvent avvise regelverk som ikke er EØS-relevant
- reservere oss mot direktiver og forordninger gjennom EØS eller mot andre avtaler som truer den norske velferdsmodellen eller grunnleggende norske interesser
- styrke grensekontrollen gjennom å tilføre økte ressurser til toll og politi
- jobbe aktivt for å melde Norge ut av Schengen-avtalen
- arbeide for tettere samarbeid med Storbritannia i EU- og EØS-spørsmål
- at Norge prioriterer en nordisk styrke i FN-regi framfor deltagelse i den nordiske militære innsatsgruppa til EU
- at internasjonale operasjoner Norge deltar i, blir grundig evaluert
- ha et internasjonalt forbud mot atomvåpen